

Jūzapa atsēmēnēmā

Mončienē Alduona Jedvīga (Skouds)

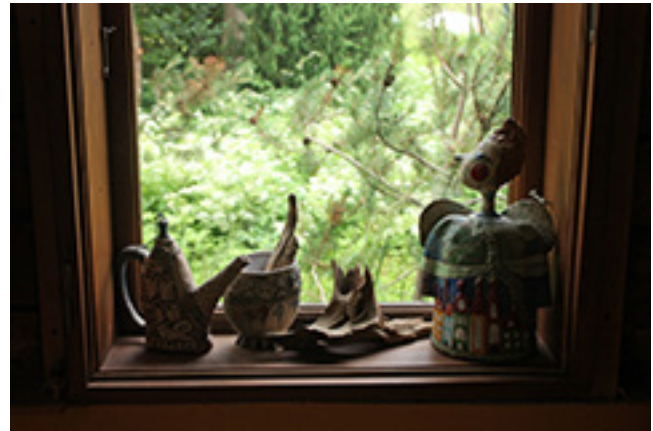
Kažēn dēlkuo tēp īr, ka kou daugiau sēnsti, tou daugiau atsēmēni, kas bova seniau. Ēš puomietēs ēšlend vaikīstēs zbētkā, katrū nemažā bova, jaunīstie kriestē špuosā... Jūzaps nikāp negal tuo parprastē. Ar če kuoki nauji lēga? A tuoki tatā senatvė ēr bus?

Aple tou bevuožuodams ons noējē ēš kūtalēs ēšleistē vēštu. Lai sau kapstuos po kēimali. Vēs kou nuors lesama sosēras, gruomolio apsērūpins. Prėvierē doralēs, kuojē prėspīrē kūlali i tarpdori, ka vies neoždarītom. Juk reikies vēsteliems paskiau ieitē, kiaušius i gorbus padietē. Patiemējē, ka par vasara dorīs nu saulēs ne tik apēbloka, bet ēr atšerpetuojē, vēituoms sokseldiejē. „Rēks anas pataisītē ē parmalaivuotē. Ēlgiau tvaruos, – vuožuojē Jūzaps. – Bet kuoks tas mona ūkis bier. Šonēis būdalē – ēr ta tošti. Sargis pasenēs ēškeliava i šonū karalīstē. Gers bova sargs. Bet juk kuožnam – savs čiesos. Anūkā žadiejē atvežtē maža šunieli. Kažēn, a tesies žuodi. Pažadiesi – patiešīsi, netesiesi – negriešīsi. Pagīvensio – pamatīsio.

Va, atsēmēnīau... Rēk vēštuoms grūdū pabertē. Lai s dalēnas so žvėrblēs. Ē kāp anēi pastuogie tou geldelē atrond? Tēp! Vondēns šēndēin ožteks vēsēms. Vuo kāp laikuos gaidīs? Ons gerā sovalda sava šeimīna. Vēštu ēš kēimalē niekor neēšlėd. Tas īr gerā!

Jūzaps, apveiziejēs sava kēimali, mažās žingsnelēs tēpendams, i savēm čīsta uora traukdams, parējē pri sava truobalēs. Atsēsieda ont soulalē pu longo ē patēnkints prasēšėipē: „Rodou šimet auksēnis. Musiet, jau buobu vasara parējē. Saulelē tuoki šėlta, mažā telīn... Vuo medē sava barvas kaitaliuo kuožna dēina. Berželē šakas kap geltuonē bēzā nu mēnkiausē viejelē praded ploštietē. Kleva lapā solėipsnuo rauduonā.

„Jau rodou ēr gamtuo, ēr mona gīvenēmē“, – tīluoms sau pasėgoudēs Jūzaps atkēša saulē sena žēla kramelē, raukšlieta morzelē. Ont kieliu klestieliejē no darbū sogrobosēs ronkas. „Je, nuors greitā rėtas pakalniou ta gīvenēma saulelē, bet tēp maluonē, ka ana vēs dar pašėlda ē pašvėit...“ – Jūzaps ožsēmerkē ē pasēnierē i atsēmēnēmus.

Vėngalė Bonifaca portėgrapėjė

„Tas gīvenēms prabiega kap šešoulietis. Pasėtaikē vēskuo. Sunkē bova čiesā. Vėino tarpo vēsē nosėgīvenuom. Vuo dabarčiou palėkau sava suodībuo vēns kap pēršts. Elziūnē jau pēnktē metā ein, ka ēlsas omžēnājemē kalnelie. Vākā pauga, ēšsėlakstē kas kor. Sūnos so šeima gīven ē darbounas ožsėinie. Gerā, ka duktie če, miestē, pasėlėka. Tonkē atvažioun aplonkītē, apveiz, retkaretēs paskombēn, anūkā pasėsvečioun. Če Jūzaps atsēmēnē savojē vaikīstē.

Kažēn kāp beinas mona bėndraomžems – bovosēms suodas vaikems? Vēsē bovuom puokarē vākā. Atsēmēno, kāp vasaruom ganiem karvēs. Vuo kėik vēsuokiausiu zbėtku liuobam prėkriestē! Vēsē bovuom apsėginklavē ēlguoms palkuoms, so anuoms vēsas doubalēs, vēsus griuovalius, kanalus liuobam ēšrausliuotē, ēškapstėnietē. Ēiškuojuom palėktū kara truofieju. Ē liuobam anū nemažā rastē. Vėina karta doubalie raduom ciela diežalē blėzgontiū kulipku. Pasėdalėnuom vēsē puo līgē. Kuožnos toriejum sava slieptovē. Nomėškems aple sava truofiejo nesėkuolėjuom. Diekou Pondėivou, ka mums toukart nieka nenotėka. Vuo galiejē bėngtėis sovėsam prastā... Ganīdamē karvēs liuobam sosėkortē laužus, keptē ont ongliū neloptas bolvēs. Vėina karta, ka prėsėkėrtuom bolviu, kažkas ēš mūsa pasiūluojē: „Pažaiskem kara!“ Va, tumet ēr prasėdiejo mondrīs-tės. Pačiliou svaidiem kulipkas i lauža. Tik švist-švist, ē maunam goltėis i kuoki griuovali ar doubalē. Atsėgolėi skaičiuojem, kėik kartu spruoga. Vuo paskiau pakielėi kramės, pasėveizam, kas tēn dedas. Nomėškē, ēšgėrdėi šūvius, liuob mėsłitē, ka viel kažkas pamėškėie šauduos. Juk bova baisē nespakainē čiesā!

Gėrdiejau, ka mona suoduo pradėnēs muokīklas nebie. Kažēn, ar mūsa bovosē muokītuojē tebie

gīva? Kāp anuos gīvenēms nosēdevē? Vuo toukart ana bova jauna, straini ē geruos šėrdėis. Anā nebova lėngvo dėrbtė. Klasie muokies vėsuokiausė omžiaus vākā. Mes, vaikiokā, buvuom baisė zbrainė, vėsuokiausiu baiku liuobam prėsėmėslitė. Vėsė toriejuom pasėdėrbė mediniu pėštalietu ē anus nešiuojiemies ožsėkėšė ož dėrža, vuo kėšėnies liuob barškies kulipkas. Vėina karta reikiejė sportoutė. Toukart ē pabėra ēš kėšieniu vėsa amunicėjė. Muokītuojė ka pasiota, lėipė vėsa mūsa monta sokrautė anā ont stala. Kulipku sosėdarė nemėnka krūvelė. Muokītuojė nebėšmana nie kou besakītė. Matuos, ka ana ēiška vėitas, kor mūsa kulipkas pakavuotė ar ēšmes-tė. Vuo čė kažkas ēš klasės lepteliejė: someskėt i pe-čio. Ta nieka nepamėslėjusi ēr sosvėidė. Vuo pečios musintās nebova gerā ēšdegės, gal dā bova lėkė ongliū... No, tėkra svieta pabonga, kas tumet die-juos. Lig perkūns so šimto žaibū ka driuoksteliejė. Pečiaus dorelės so vėsās apvadās ēr pelėnās ēšliekė i asla. Dalės pečiaus net sogriova. Vuo garsielis!.. Vėsė baisė parsėgonduom. Gerā bėnt, ka nieks ēš mūsa klasės nebova sožeists. Ka dabā pagalvuoji, kuokėi mes vėsė tumet buvuom avėgalvė...

Kėta karta monėi galiejė prastā bėngtėis. Tumet raduom pamėškė granata. Kas anuos vėdou – nežė-nau. Parsėnėšiau nomėi ē pasėdiejau ont trinkalės. Eito parsėnėštė jekšė. Parkėrsio tou bestėjė posiau ēr vėskou sožėnuosio, kas tėn ir. Ėr čė prīšās muni – papunis. Pa-sėteirava, kuo ēiškau. Aš anam vėskou papasakuojau. Papunis, ēšklausės monės, trumpam sostinga vėi-tuo ē lėka be žuodiu, vuo atsėgavės noliekė tėisė pri trinkalės, čiopa mona granata ēr ēš vėsuos sīluos

svėidė i prūdālė vėdori. Vondou tik soborboliava ē mona truofiejė neblėka nie pėdsaka. Nu papunė gavau daug pašvičkas ēr pamuokīmu. Ka tou dėina atsėmėno, mėsłėjo, ka muni ēr Aniuols Sargs rata-vuojė. Bet... Augdams aš ēlga laika bovau ožsėspīrės kap kuoks vuožātis. Tad, kėta vasara, vondėniu prūdalie noslūgos, vil tou granata atsėmėniau, so griebio anou ēšsėrakaliuojau laukuon, apveiziejau. Ana mon pasėruodė esonti krietnė sorūdiejusi, ap-tėžusi. Kas vėdou, jau žėnuojau. Daugiau ana mon nebrūpiejė, tad dabar jau pats ēš vėsū jiegū tvuojau kū tuoliau i prūdālė marmalinė... Ėr... amėn!

Tās metās aš toriejau ēr rimta darba – sava bizni. Pīniau kiuocius – dėdėlius ēr mažus, kāp kas bova ožsėprašės, ēr pardavuoju anuos suoduos žmuonėms. Sosėtaupiau ne vėina rubli. Ka jau bovau paauglīs, papunis ēšmuokėna kluotė stuogus so skėiduom... Patėka. Ejau par kėimus vėns pats kluodams stuogus kap tėkros meistros... Ė viel rublis i kėšenė.

Gīvenėms tās puokarė metās mumis dā augon-tius vėskuo ēšmuokėna. Žėnuojuom, ka netorem matītė, gėrdietė tuo, kuo nerėk, ka ēr liorškietė pa-kampės neder. Dā mažė būdamė pri darba bvuom pripratintė, tā ē dabarčiou sogadlīvā gīvenam.

Vajerau, sovėsam bovau ožmėršės, ka rėk eitė i krautovė apsėpėrktė. Ne kažėn kėik čė mon vėinam ē berėk. Svarbiausė neožmėrštė nosėpėrktė pėina; vakarė Rainis glousniuosės aple kuojės – reikies pa-lakintė, vuo mėsėlės par dėina pats bus pasėgavės.

Sava vuožuojėmus partraukės Jūzaps nočjė i truo-ba, pasėjiemė piningū, terbalė ēr pasoka i krautovė.

Vėngalė Bonifaca portėgrapėjė